

**Південь України
у вітчизняній
та європейській
історії**

**МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної
науково-практичної
конференції**

**15–16 вересня 2016 року
м. Одеса**

О. В. Кравець, Т. М. Вайнагії

Ужгородський національний університет

ДИСКУСІЙНА ПРОБЛЕМА РЕГІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІВДНЯ УКРАЇНИ В ІСТОРИКО- КРАЄЗНАВЧИХ СТУДІЯХ

Актуальність проблеми. Формулюючи актуальність даної проблеми, акцентуємо увагу на науковому розумінні об'єкту (регіональна ідентичність) і предмету дослідження (проблеми регіональної ідентичності громадян Півдня України) крізь призму сучасних регіональних проблем та процесу децентралізації в Україні.

Мета дослідження. Виходячи з цього, проектуємо мету дослідження і відповідно увагу на дві групи проблем: теоретичне фокусування проблеми та конкретний перелік актуальних проблем теми.

Отже, розпочинаючи вирішення першої названої групи проблем, виходимо із традиційного наукового погляду, який вказує, що регіональну ідентичність можна розглядати як синтез певних сталих й цілком об'єктивних ознак, якими наділена територіально згурпована спільнота, що може ідентифікувати кожного її члена за спільною культурно-історичною та ментально-свідомою характеристикою.

Важливим у даному контексті є самоусвідомлення індивіда представником певного адміністративно-територіального утворення [1, 119], яке має регіональні особливості суспільно-політичної та культурно-духовної історії, а подекуди й чітко вираженої багатонаціональної, багатомовної та багатоконфесійної мозаїки. Внаслідок цього формується й розуміння регіональної громадянськості, що є складовою загальнодержавної громадянськості, а поняття «мала батьківщина» відповідно — змістовою складовою державного «Батьківщина».

На цьому наголошують і дослідники проблеми М. Тітовський та І. Яковлєв, котрі вважають, що «найважливішим базовим чинником у формуванні регіональних ідентичностей України стала історія, тобто історичний досвід, набутий мешканцями цих регіонів у процесі історичного розвитку, який характери-

зувався значними періодами бездержавності й перебуванням у складі різних держав та імперій» [2, 209].

На наш погляд, регіональна ідентичність формується не одномоментно, а закладається суспільно-політичним «співпереживанням» місцевим населенням різноманітних і непоодиноких історичних подій, які й формують з часом у громадян поведінково-ментальну шкалу цінностей, а також сприйняття політичних явищ і процесів з «регіональної» точки зору. Внаслідок цього вдосконалюються регіональні особливості, в тому числі політичні, культурні й інші відособлені від загалу ціннісні нашарування.

Беручи до уваги Південь України, можемо говорити про існування регіональної спільноти, яка внаслідок історичного розвитку й визрівання територіально відособленої культурно-національної ментальної властивості місцевого населення заклала основи особливої регіональної свідомості та регіональної культури громадян. Її фундаментом стали регіональна ідентифікація з територією Півдня України, історичний досвід якої формувався у менш мінливій динаміці історико-політичних змін, аніж на Заході країни. Ця особливість заслуговує особливої уваги у контексті вивчення краєзнавства.

Це є важливою і актуальною проблемою міцності регіональної ідентичності громадян Півдня України, що мало в минулому і має певною мірою продовження в сучасних умовах історичного та регіонального розвитку. Відповідно це повинно відображатися в краєзнавчих студіях, насамперед у змісті традиційної географічної та економіко-господарської особливості регіону, що визначилася його перебуванням на важливих економічних напрямках (бодай суша — море), й повинна сприяти саморегуляції господарської діяльності, певній економічній самостійності та можливості природо-ресурсного самозабезпечення Півдня України. Відчутною є й відособленість місцевих громадян від ідентифікації себе із центральними і особливо західними територіальними земляками загальноукраїнського ареалу. Це пов'язане скоріш із амбіційним визнанням міфологеми про традиційну господарсько-економічну перевагу Півдня над Заходом України.

Висновки. Отже, на формування своєрідної регіональної ідентичності впливає низка важливих складових (географічна,

історична, політична, культурна тощо), які хоч органічно вписуються в загальноукраїнський контекст, але й мають певні особливості. Загалом фундамент менталітету представника регіону закладений тут переважно на економіко-географічному ґрунті й формує своєрідну регіональну ідентичність, яка пройшла довгу й складну еволюцію свого становлення. Усвідомлюючи себе як частину загальноукраїнського народу, громадяни Півдня України чутливо реагують на процеси регіоналізації та децентралізації. Разом з тим історико-краєзнавчі студії на сучасному етапі повинні відображати взаємоповагу «центру» і «регіону», фокусуючи увагу на важливості загальнонаціонального розвитку України як єдиної держави.

Література

1. Судин Д. Українська національна ідентичність: змістовне наповнення в регіональному та віковому вимірі / Данило Судин // Молодіжна політика: проблеми та перспективи. — Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка, 2012. — С. 119–127.
2. Тітовський М. Регіональна політична ідентичність: Дніпропетровська область / М. Тітовський, І. Яковлев // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. — К., 2009. — Вип. 44 (підсерія «Курасівські читання»). — С. 208–213.

SUMMARY

Regional identity can be observed as a synthesis of certain stable and completely objective features, which a territory-grouped community possesses. This can identify its members according to cultural, historic, mental and conscious characteristics.